

Kritikredaktør
Peter Christensen
Jourhavende Søren Hansen
Telefon 33 47 17 93
E-mail kritik@pol.dk
Kulturredaktør
Anita Bay Bundegaard

JENS ANDERSEN
OLE LUND KIRKEGAARD – EN LIVSHISTORIE
Store, researchede og i dette tilfælde gerne sprudlende skrevne biografier om børnebogsforfattere er mildt sagt sjældne. Men på sæt og vis er Jens Andersen her bare tro mod sit emne: ligesom Ole Lund Kirkegaard tog børn (mindst) lige så seriøst som voksne, tager Jens Andersen hans liv og forfatterskab lige så seriøst, som han tidligere har taget nogle af voksenlitteraturens største kæmper, og sætter ham ofte ind i voksenlitterære sammenhænge.
Gæsteanmelder Jakob Levinsen i Berlingske Tidende, 5 af 6 stjerner

Grafisk? I den grad! Roman? Ja, mon ikke!

Begavet leg med de største erkendelsesteoretiske problemer præger dagens udgivelse: En billedfortælling, der mimer Niels Bohrs komplementaritetsprincip. Kun læserens svimmelhed er konstant.

GRAFISK ROMAN

Oscar K. og Teddy Kristiansen: ... Eller Gensyn med Heisenberg. Forlaget Fahrenheit, 152 sider, kr. 199,50. Har du Pluskort, kan bogen købes med 20 pct. rabat i Politikens Boghal eller via politiken.dk/plus. Udkommer i dag
♥♥♥♥♥

$$\delta x \cdot \delta p_x \geq \frac{h}{4\pi}$$

I dag tager både romankunsten og tegneserien et syv mileskridt fremad i Danmark. Næmlig med bogen med ovennævnte umulige (formel) titel – prøv selv at finde tastene til de tegn på din computer, når du vil bestille bogen online, eller forestil dig bibliotekarens bøvle med at få den anbragt alfabetisk! Der er ingen anden udvej end at indregistere den under sin »eller«-titel: 'Gensyn med Heisenberg'.

SØREN VINTERBERG

En grafisk roman? Ja, grafisk er den da i den grad, hver side har sit eget billedudtryk. Og roman? Ja, mon ikke, når nu der næppe er en side uden tekst, men hele sider fyldt med tekst, om end teksten så er lagt på en farveflade, under et mønster af splintret glas eller i et billedfelt af kosmologiske kortslutningsgister...
'Gensyn med Heisenberg' er et af de

mest ambitiøse litterære eksperimenter i årevis på det danske bogmarked. Rimeligvis med (fiktivt) forord af ingen ringere end Niels Bohr: »Der findes forklaringer, der gensidigt udelukker hinanden, men begge er nødvendige for en fuldstændig forståelse«. Komplementariteten, der hænger uløseligt sammen med Heisenbergs usikkerhedsteorem om, at det målt væsen – stof eller energi – populært sagt afhænger af måleinstrumentet. Hvordan omsætter man de erkendelser til billedfortælling?

HER SKER DET ved grundgreb: For det første veksler flere fortællinger og krydser hinanden, hver med sit særlige grafiske udtryk. Forfatteren og landmåleren spiller skak – for »det er metafysisk fusk at ville gøre tilfældet til skæbne... skæbne er snarere en enhed af nødvendighed og frihed«, men især forfatteren har samtidig forhold til en række kvinder. En af dem er Louisa Brik, søster til Lilja, der elsker forfatteren langt højere, men fjernere, og begge søstre til urmager Brik, der er gift med selvudslættende Estella, men kun begærer sin førstnævnte søster. Den promiskuøse verdensborger Ulrika von Kühn kredser også i dette planetsystem.

Alle bor de – ligesom drengen med raven på skulderen, knægten med hareskåret og statssekretærens datter Rósemarie i underkjolen – på øen Presenca sydvest for Azorerne. Undtagen den islandske

skjald Olaf Káráson Ljósvikingen, hvis biografi er lagt som gulnede løbblade ind mellem de begivenhederne på den sydatlantiske lokalitet, hvis navn jo betyder Tilstedeværelse, Eksistens – men hvis hovedstad hedder Ekbatana. Foruden Claussens digt refererer teksten frit til alt fra Shakespeare til den teoretiske fysik.

For det andet er tekst og billede hver for sig utilstrækkelige til at fatte fortællingerne, billederne noget supplerende, måske modsat, af teksten: Teksten sender f.eks. en række personer op og ned ad en hoteltrappe, men billedet viser kun den tomme trappe i snevej: Trappens konstans over for menneskelivets flygtighed? Ja, men også den mulighed, at det hele kun findes i et menneskes tanker nedfældet på papir – altså bevidstheden som eneste konstans. Fortællingen er hele tiden til stede, antydet og virkeliggjort i personernes forløb såvel som i (typo)grafikken: Teksten svinder bort som tegningernes disede gråtoner mod slutningen.

HVIS KUNSTENS største ambition er at indkredse det uudsigelige og fastholde det flygtige øjeblik, hvor det individuelle smelter sammen med allet, fuldblyrdelsen med fortællingen – og det er jo ambitionen, selv om det lyder noget opstillet i denne form! – ja, så forklarer det også, hvorfor kunsten er en kilde til vedvarende energi: Ambitionen er umulig at opfylde. Når oplevelsen fastholdes materielt som tekst, billede, lyd eller et møde mellem de dele, er flygtigheden netop fastlåst i form, det uudsigelige udsagt.

Men man kan komme tæt på. Vel også endnu tættere end 'Gensyn med Heisenberg', for kunsten stræber jo videre. Men kun at kalde dette bud for en »perspektivrig fornøjelse« i den retning er snarere

Beatriz stiller en hvid kuvert på bordet. Så forlader de sindssygehospitalet og går ned mod stranden, hvor de venter, til mørket falder på.

Senere i en båd på havet i stilheden under stjernehimlen voldtager hustrumorderen Beatriz brutalt. Hun lader ham presse sit hoved ned mod de slimede bundbrætter, han tager hende som et vildt dyr. Han trækker sin pistol, sætter den mod hendes tinding og trykker af, da hun kommer. Russisk roulette. En sakral indvielse, siger han bagefter. Lysten uløselig forbunden med rædsel.

ORD OG TEGNING. 'Gensyn med Heisenberg' er et af de mest ambitiøse litterære eksperimenter, der har set dagens lys på det danske bogmarked. Udsnit fra bogen

årets underdrivelse. Ophavsmandene har alle forudsætninger for dette spring ud i verdensrummet mellem tekst og billede: Oscar K (alias Ole Damgaard) står med sin frenetiske flid senest bl.a. bag teksten til Dansk lærerforeningens nye klassikergedigtninger ('Hamlet', 'Candide' m.fl. med illustrationer af Dorte Karrebæk) og graphic novel-serien om 'Lille Miss Nobody' (tegnet af Rasmus Bregnhøj). Mens Teddy Kristi-

ansen bl.a. i 2005 blev Eisner-prisbelønnet for 'It's a bird' (med tekst af Steven T. Seagle) og i 2008 udgav den raffinerede og meget smukke billedfortælling 'Den røde dagbog', i sig selv en roman i albumformat. 'Gensyn med Heisenberg' læser man i en berusende tilstand af vedvarende svimmelhed – hvor er mit fodfæste? SØREN VINTERBERG soren.vinterberg@pol.dk

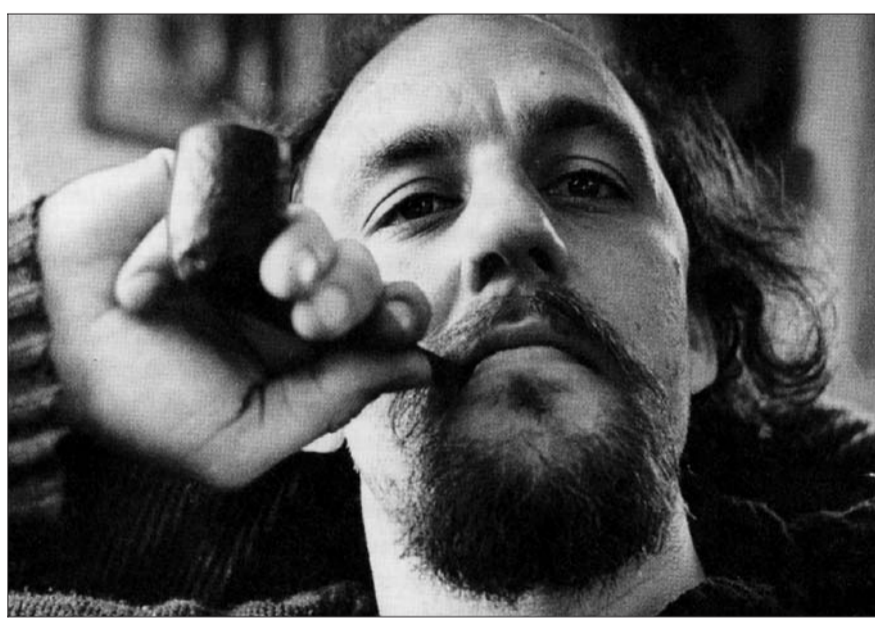
Den dobbelte mand

Med detektivisk præcision afdækker Jens Andersen et levet liv. Men kan man overhovedet få styr på Ole Lund Kirkegaard?

Først på året udsendte Torben Weinreich sin bog om forfatterskabet, og nu kommer Jens Andersens mammutbiografi med undertitlen 'en livshistorie'. Årsag: om få dage ville Ole Lund Kirkegaard være fyldt 70 år. Og: han er still going very strong.

Jens Andersen er en meget omhyggelig detektiv. Hver sten er vendt, så man pludselig ser, at det er virkeligheden, som Ole Lund Kirkegaard har beskrevet. Med et lille vrid – bevares! – men hvis man kigger ordentligt efter, så finder man Orla Frøsnapper, ordet Pjort, Lille Virgil, møllen og alle de sjove navne på vejen imellem Skanderborg og Oue og endelig ned til Urlev ved Horsens. Forfatteren tabte forfatterskabet og kampen mod sine dæmoner, da han forlod lærergerningen og gik helt til i druk. Og døde i en snedrive i 1979.

Ole Lund Kirkegaards barndom var i frihed og uden klø. Med en lettere alkoholiseret far, der var tandlæge, Grundtvig på væggen og et sommerhus fuldt af livsglæde i strandkanten. Ole var både drillepind og generøs. Efter at have mobbet en lille fyr et helt år cykler Ole og hans ven ud ju-

DESPERAT. Efter et ellers smukt liv fik dæmonerne overtaget, og Ole Lund Kirkegaard døde alt for ung. Foto fra bogen

leaften og giver ham en kasse slik. Tidligt har forfatteren denne »mystiske indre higen«, der også skabte en række gode malerier af mennesker i krise. Bogen har medtaget mange af dem. Efter gymna-

set, hvor han var det »mest markante fremmedelement«, stikker Ole kortvarigt til søs – han bliver søsyg! – og så tilbringer han tre år i militæret – og elsker det! Lærerseminariet var dernæst et naturligt valg for en, der ikke ved, hvad han vil.

ÅRENE SOM førstelærer i Himmerland er en solstrålehistorie, og at han blev der så længe (1965-73), er et smukt udtryk for jysk tolerance. Ole Lund Kirkegaard blev samme hippie. Han var med på fyraftensbajeren i baglokalet, og han blev også formand for Borgerforeningen. Forfatteren blev heller aldrig del af det 'socialistiske' miljø omkring børnebøgerne i 70'erne. Hans kone mener, at han nok har stemt på VS, men de snakkede aldrig om det. Rent pædagogisk havde han muligvis hørt om 'Summerhill'-skolen, men det er ikke sikkert. Og hans budskab kan forenkles således: 'Fri mig for børnevenlighed!'. Jens Andersen kunne godt have boret lidt mere i forholdet imellem de røde og den bløde forfatter.
Denne avis kan bryste sig af at have søsat et stort forfatterskab. Ole Lund Kirke-

BIOGRAFI

Jens Andersen: Ole Lund Kirkegaard – En livshistorie. Rigt illustreret. Gyldendal, 303 sider, 299 kroner. Har du Pluskort, kan bogen købes med 20 pct. rabat i Politikens Boghal eller via politiken.dk/plus. Udkommer i dag.
♥♥♥♥♥

Hvilken lykke at have gået på Oue Skole i slutningen af tresserne! Her var en førstelærer, der kunne finde på at kravle ind ad vinduet til timen, og som malede farver på alt. Oue ligger nord for Mariager Fjord, og førstelæreren hed Ole Lund Kirkegaard. Hans virke er smukt portrætteret i filmen 'Drømmen' af den tidligere elev Niels Arden Oplev.

<p>cd ♥♥♥♥♥ THE WILLIAM BLAKES THE WAY OF THE WARRIOR Pluspris 125 kr. Alm. pris 150 kr.</p>	<p>2-cd ♥♥♥♥♥ (Vol 8) BOB DYLAN THE BOOTLEG SERIES VOL. 4-8 Pluspris pr.stk. 170 kr. Alm. pris pr. stk. 200 kr.</p>	<p>11-cd SEIJI OZAWA 75 ÅRS JUBILÆUMS BOKS Pluspris 395 kr. Alm. pris 450 kr.</p>	<p>cd ELINA GARANCA HABANERA Pluspris 125 kr. Alm. pris 150 kr.</p>	<p>dvd ♥♥♥♥♥ PHILIPPE LORET WELCOME Pluspris 150 kr. Alm. pris 180 kr.</p>	<p>dvd ♥♥♥♥♥ JUAN JOSEF CAMPANELLA ØJNENES HEMMELIGHED Pluspris 150 kr. Alm. pris 180 kr.</p>	<p>dvd ♥♥♥♥♥ SPISE MED PRICE SÆSON 3 (AFSNIT 21-30) Pluspris 125 kr. Alm. pris 150 kr.</p>	<p>dvd ♥♥♥♥♥ SAMUEL MAOZ LIBANON Pluspris 130 kr. Alm. pris 150 kr.</p>
<p>cd ♥♥♥♥♥ NAJA ROSA KOPPEL NAJA ROSA Pluspris 125 kr. Alm. pris 150 kr.</p>	<p>cd ♥♥♥♥♥ VIVALDI DE FIRE ÅRSTIDER, MIDORI SEILER Pluspris 120 kr. Alm. pris 150 kr.</p>	<p>Blu-ray ♥♥♥♥♥ U2 360 LIVE AT ROSEBOWL Pluspris 175 kr. Alm. pris 200 kr.</p>	<p>33-dvd MOZART M22 - COMPLETE OPERAS Pluspris 825 kr. Alm. pris 1.000 kr.</p>	<p>dvd ♥♥♥♥♥ RADU MIHAILEANU KONCERTEN Pluspris 150 kr. Alm. pris 180 kr.</p>	<p>dvd ♥♥♥♥♥ ROMAN POLANSKI SKYGEN Pluspris 150 kr. Alm. pris 180 kr.</p>	<p>dvd ♥♥♥♥♥ HAYAO MIYAZAKI PONYO PÅ KLIPPEN... Pluspris 45 kr. Alm. pris 50 kr.</p>	<p>9-dvd NILS MALMROS BOKSÆT MED 9 FILM Pluspris 245 kr. Alm. pris 300 kr.</p>

Læs mere og køb på politiken.dk/plus eller i Plusbutikken, Vestergade 22, København K. Pluspris er for alle med et Politiken Pluskort.